

Nr 34.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående lagstiftning om rätt till arbete.

Andra lagutskottet har till behandling förehåft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 319 i första kammaren av herr *Öhman* m. fl. samt nr 381 i andra kammaren av herrar *Hagberg* i Stockholm och *Holmberg*.

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till lag på grundval av artikel 23, moment 1, i den av Förenta Nationerna år 1948 antagna 'Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna'; samt att Kungl. Maj:t utfärdar erforderliga tillämpningsföreskrifter, särskilt med avseende på företag i s. k. enskild ägo».

Skälen för motionärernas hemställan eller beskaffenheten av de »tillämpningsföreskrifter», varom motionärerna hemställa, ha icke angivits i motionerna.

Artikel 23 moment 1 i förklaringen om människans rättigheter lyder: »Envar har rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och fördelaktiga arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet.»

Förklaringen om människans rättigheter antogs den 10 december 1948 av Förenta Nationernas generalförsamling »såsom en gemensam riktlinje för alla folk och alla nationer, på det att varje individ och varje samhällsorgan må under ständigt besinnande av denna förklaring sträva att i undervisning och uppfostran befordra respekten för dessa fri- och rättigheter, samt genom framstegsfrämjande nationella och internationella åtgärder säkerställa ett allmänt och verksamt erkännande och iakttagande av desamma, såväl bland medlemsstaternas egna folk som folken i områden under deras överhöghet».

Det må här nämnas, att det nu vilande danska grundlagsförslaget i ett avsnitt, som innehåller vissa allmänna förklaringar rörande medborgerliga fri- och rättigheter m. m., upptager en bestämmelse i det nu behandlade avseendet. Denna bestämmelse — § 76 i grundlagsförslaget — har följande lydelse:

»Stk. 1. Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrykker hans tilværelse.

Stk. 2. Den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder.»

I det till grund för förslaget liggande betänkandet (Betänkning afgivet af forfatningskommissionen af 1946. Köpenhamn 1953) anföres härom:

»I overensstemmelse med flere nye forfatninger samt De Forenede Nationers erklæring af 10. december 1948 om menneskerettighederne og andre mellemfolkelige overenskomster har kommissionen fundet det naturligt at der også i den danske grundlov optages en bestemmelse, som fastslår samfundets interesse i at skabe rimelige arbejdsmuligheder for den enkelte.

Ved anvendelsen af ordet 'arbejdsduelig' er det udtrykt, at der bør gives den enkelte borger arbejdsmulighed i forhold til hans erhvervsevne.»

Utskottet.

Förenta Nationernas förklaring om människans rättigheter uppställer såsom en riktlinje för nationella och internationella åtgärder bl. a. grundsatser om rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och fördelaktiga arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet. Den svenska arbetslagstiftningen, liksom i regel den svenska lagstiftningen över huvud taget, innehåller icke sådana allmänna deklarationer. Strävandena inriktas i stället på utformningen av de åtgärder, som giva de allmänna grundsatserna konkret innehåll, såsom i förevarande fall åtgärder till tryggnad av en god och jämn sysselsättning, främjande av yrkesutbildning, åstadkommande av effektiv arbetsförmedling, beredande av arbete vid kriser m. m. Att i lagform uttrycka de allmänna riktlinjerna för dessa åtgärder — vilket exempelvis vid en sådan allmän grundlagsöversyn som skett i Danmark kunnat te sig naturligt — finner utskottet f. n. ej påkallat.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN

Vid detta ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Nerman, fru Svenson*, herrar Ahlberg och Nils Theodor Larsson;

från andra kammaren: herrar Hagård, Lundberg*, Carlsson i Bakeröd, Odhe*, Rimmerfors, Johansson i Södertälje, Fredriksson* och Königson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.